

LEADER/CLLD arutlused Soomes

Ülevaade Soome maaeluvõrgustiku ja maaelu- ja metsamajanduse ministeeriumi arutelu materjalidest. Koondas ja tõlkis Ave Bremse, maaeluvõrgustiku üksusest.

Soomes algasid LEADER 2030 tuleviku arutelud 2016.a. juunis:

- I etapis koguti võtmekohti ja ideid kuu aja jooksul Viima-keskkonda
- II toimusid vebinarid
- III etapp toimusid 48-tunnine laagertüüpi arutelu, kus vaadati minevikku, kuid eesmärk oli saada sisend tulevikku

ARUTELU LÄHTEKOHAD: Soome maapiirkonna mõjutused lähiajal (eeldused):

- Maakondade- ja omavalitsusreform
- Maapiirkonna kogukond
- Ühtsustunde muutumine ja kohaliku erinevate vormide koostöö suureneb; nn *pop-up* – osalemine suureneb, mis tähendab, et inimesed hakkavad kuuluma senisest rohkem erinevatesse kooslustesse (projektidesse) e *pop-up* sündmuste kaudu
- Tööturg on killustunud ja traditsioonilised tegevused vähenevad (kasvab projektipõhisus)
- LEADER rahastamine muutub – avaliku rahastuse osakaal väheneb, erarahastus suureneb sh investeerijaid, ettevõtjatelt kui eraisikutelt – nii kodu- kui välismaalt; lisanduvad erinevad ühisrahastusvormid; LEADER-keskkontorid peavad rahastuse kokku panema väikestest osadest; Jagamismajandus suurenemine (i.k sharing economy; s.k jakamistalous) – laenatakse ja renditakse üksteiselt rohkem töövahendeid
- Alusmajanduse (i.k. preliminary economic) osakaal suureneb
- Digitaliseerimine arendatakse välja
- Multikultuursus suureneb – Soome on mitmekultuurne, eriti väikestes kohtades suureneb immigrantide osakaal ja nende tähtsus kogukondades

Kus LEADER saab mõjutada:

- Kodanike teadlikus
- Piirkonnapõhisus (Kui poliitiline võim koos maakonnakeskustega kaugenevad, siis kohalik algatus saab suurema osakaalu)
- LEADER linnadesse
- Alustavad ettevõtjad
- Innovatsiooni edendaja
- Mitmekultuurilisuse edendaja
- Erinevate valdkondade eestvedaja

Veel küsimused:

Milline on LEADER-tegijate identiteet: kas finantseerija, algataja või arendaja?

Kuidas LEADER saab kasvada veel suuremaks strateegiliseks tegijaks?

Tulevikust:

LEADER-tegevused saavad ka tulevikus olema oluline suunanäitaja. Kohalikud inimesed otsustavad kuhu rahastus tuleb suunata.

Innovatsioon e uuenduslikkus ei ole ainult kitsa ringkonna õigus. LEADER on see, kes kaasab kõik soomlased uue loomisele.

Kohalike inimeste otsused ja tema poolt edendatav kohalik demokraatia saavad maaelu arengu nurgakiviks. Ollakse oluliseks partneriks nii vallale kui maakonnale.

Digitaalne maailm saab veelgi oluliseks töö- ja muu elu korraldamisel. See aitab laiendada piiri ka rahvusvaheliselt. Füüsiline koht, kust ideed alguse saavad ei ole enam olulised.

LEADER-tüüpi tegevused linnalistel aladel. Küla ei kao, inimesed ise määravad kus on küla. Ka linnaosa võib olla küla! Linnal on maaelu arendamisest mida õppida.

Lisaks rahastamise mitmekesisemaks muutumisele muutub ka LEADER tegevusgrupi tegevused. Lisandub juurde tasulisi teenuseid: teavitus, rahastus, vahendamine vm teenused.

LEADER aitab alustada uutel ettevõtmistel. Kaasates kohalikke luuakse uued arengusuunad. Luuakse uusi tooteid ja otsitakse ühiselt uusi turgusid. Oma külas katsetatakse prototüüpe, saadakse esimene info asja elujõulisusest. Vald võib olla LEADER partneriks uute lahenduste tellijana (hankijana).

LEADER võrgustik hoolitseb heade näidete leviku eest nii kodu- kui välismaal.

LEADER on uute meetodite rakendaja, rahastaja ja riski võtja. See puudutab ka ringmajandust ja keskkonda.

LEADER esindab mitmekultuurilisust ja kohalikku. Immigrantide elama asumine piirkonda võib olla oluline nii mõnelegi tööandjale.

LEADER tegevusgruppidest mõned võivad muutuda kitsalt mingi teemaga tegelevaks nn teema-LEADER-tegevusgrupid.

Selleks, et LEADER saaks tuleviku strateegiline tegija tuleb tal:

- Omada võimet koondada loovaid ideid ja inimesi!
- Kohalik hääl peab olem kuuldav tema kaudu!
- LEADER strateegia peab olema samane maakonnastrateegiaga (senised positsioonid ja koostöö maakonniti erinev – mõnes kohas hea, mõnes ei pääse pildile).
- Hea maine!
- Koostööle suunav!
- Arendaja!

Mille üle peab veel mõtlema:

- Kas LEADER-tegevused on kõigile kohalikele arusaadavad?
- Kas tegevusgruppide endi roll kohaliku arendajana on endale selge?
- Kas maakonna LEADER tegevusgrupid teevad omavahel piisavalt koostööd?
- Omavaheline kogemuste vahetamine ja õppimine
- Suhe külaliikumisega?
- Klientide määratlemine – ettevõtted, kodanikud ja ühingud?
- Kui LEADER tegevusgrupp oleks ettevõtte, kuidas siis tegutsetaks ja turul kohta saavutaks?
- Mis jääb järgi, kui MAKi rahastus lõppeb ja praegused ülesanded võetakse ära?
- Milline on LEADER-sõnum?
- Milline on LEADER visioon? Millise muutuse poole püüeldakse?

LEADER nurgakivid:

1. **LEADER kui platvorm** – koordineerib, käivitab ja koondab vajadusel tiimi. Annab väikest finantsabi ja aitab tulemusi levitada.
2. **Piloot ja eksperimentaalsed tegevused** – LEADER on tööriistade platvorm, et aidata uusi lahendusi turule.
3. **LEADER kui eestvedaja** – uute praktikate, lahenduste ja tehnoloogiate edendaja. Riskikapitaliga abistaja. Digitaliseerimise pioneer.
4. **Igaüks elab külas** – kõik me elame külades, ka linnaelanik. Digitaalajastu loob uue paiksuse/kohalikkuse mõiste. LEADER toob kätte vahendid ja tööriistad maa- ja linna arendamiseks.
5. **Kohalik fookus** – Füüsiline keskkond ja kohalik fookus on võtmeküsimused. Virtuaalne maailm teeb võrgustumise oluliseks ja muudab oluliselt administreerimise piire.
6. **Kodanikule suunatus** – LEADER funktsioneerib koos kohaliku kogukonnaga, et säilitada vana ja luua uut innovaatilist süsteemi.

Mõisted:

Primaarsektor - põllumajandus, jahindus ja metsamajandus; kalapüük.

Sekundaarsektor - mäetööstus; töötlev tööstus; elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus; ehitus.

Tertsiaarsektor - hulgi- ja jaekaubandus; hotellid ja restoranid; veondus, laondus ja side; finantsvahendus; kinnisvara, rentimine ja äritegevus; avalik haldus ja riigikaitse, kohustuslik sotsiaalkindlustus; haridus; tervishoid ja sotsiaalhoolekanne; muu ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus.